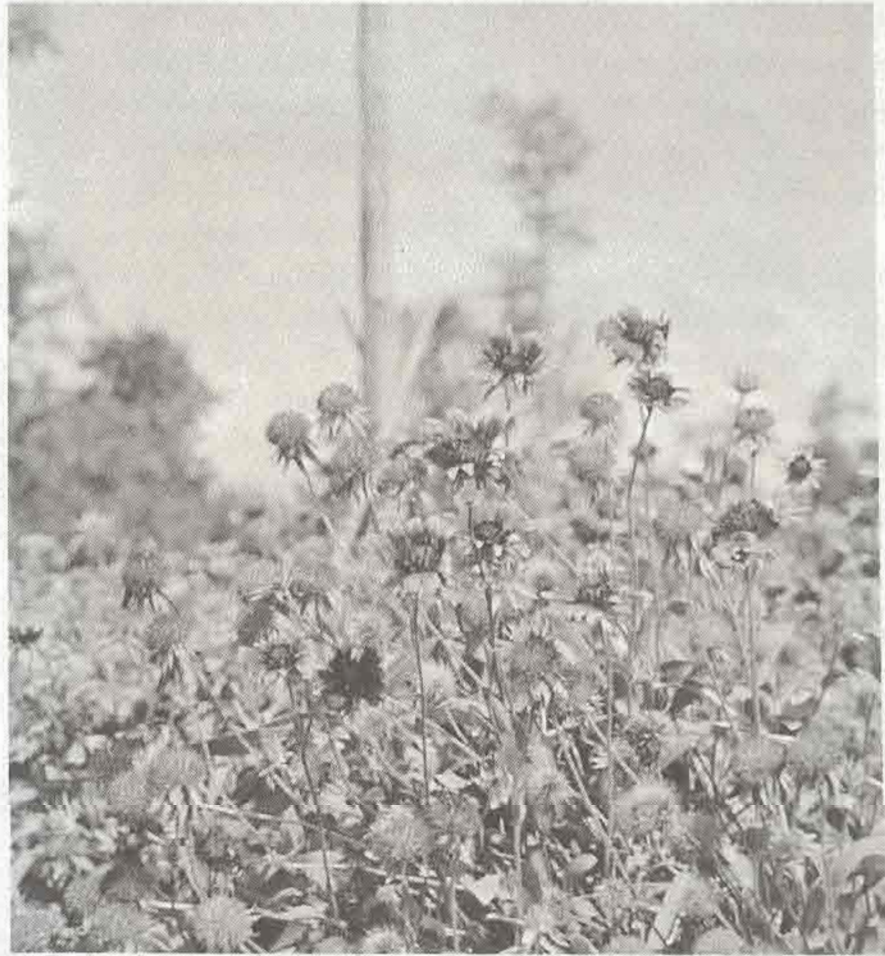

นิราศสวน

วันเนาว์ ยูเติน

ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นิราศสวนครวญเป็นเช่นนุสรณ์
อุ้นแต่อ่อนนอนอุ้มแม่ดูแล

ฝากอาวรณ์ไว้ถวิลแผ่นดินแม่
ป้องปกแผ่คุ้มตัวคุ้มหัวใจ

ยังอาลัยใจหายมิวายคะนึ่ง
 อาลัยสวนทวนหลังยังถิ่นใต้
 ล้วนเรียกสวนไร่นามานานเนา
 ไร่สวนยางห่างไกลจากไปแล้ว
 ช่วยชาวใต้ได้ขึ้นมายืนนาน
 ไม่ลืมคุณจนเจือเอื้อชีวิต
 ถึงห่างสวนทวนหลังยังติดเดือน
 สวนยางเอ๋ยเคยใกล้มาไกลห่าง
 ยังเป็นเพื่อนเดือนจิตคอยติดตาม
 ท่านพระยารัชฎานุประดิษฐ์^{๑๑}
 ยางต้นแรกแตกพันธุ์ที่กันดั่ง
 อาชีพหลักปักถิ่นดินแดนใต้
 มีเงินตรามาเติมพูนเพิ่มพูน
 ได้ขายค้ำมาที่สองรองจากข้าว
 อเมริกาบราซิลมาถิ่นไทย
 เศรษฐกิจผลิตหวังไทยทั้งชาติ
 ยางพาราพาหวังยังชีวิ
 สองข้างทางยางเห็นเป็นแนวสวน
 ใจจึงครวญทวนให้จากใจจริง
 ต้องคร่ำครวญทวนถึงคะนึ่งหา
 ชีวิตต้องหมองหม่นทนล่าเคียด
 คิดครวญต้องพองพสบคมมืด
 ยืนร่างขึ้นฝืนมาน่าเห็นใจ
 คิดถึงยางยางอายุคนหายหมด
 ทั้งลวงล่อฉ้อฉลทุกหนทาง
 คนใจบาปสาปส่งจงหมดสิ้น
 ก่อบาปกรรมทำไรมันไม่ตาย
 ทำไว้บ้างทางดีมีไว้บ้าง
 ทำแต่ชั่วกลัวเขลาเอาแต่ใจ
 มีชีวิตติดหล้าแต่ค่าไว้
 อยู่เป็นคนสิ้นเหลวเหลือเสวทราม
 มียางอายุไว้บ้างลบล้างชั่ว
 มีไว้บ้างยางอายุในกายใจ
 ยิ่งยางอายุหมายสร้างทางที่ถูก
 ายที่ทำความสร้างทางล่าเคียด

ไร่สร้างห่างสวนครวญคิดถึง
 จำจากไกลใจซึ่งถึงบ้านเรา
 มองหาไหนไม่มีที่ว่างเปล่า
 เมื่อแผ่เงาร่มเย็นเป็นนิจกาล
 ยังเห็นแนวกว้างใหญ่แผ่ไพศาล
 เป็นสากยธารถิ้งทั่วทุกครัวเรือน
 เศรษฐกิจยิ่งใหญ่หาใดเหมือน
 ยังย้ำเยื่อใจอยู่ทุกครู่ยาม
 ทุกทุกอย่างฝังใจให้ไต่ถาม
 ยังเห็นความสำคัญนั้นจริง
 คือคนคิดเผยแพร่แต่หนหลัง
 คิดทุกครั้งสรรเสริญเจริญคุณ
 เพราะท่านได้ออบเอื้อคิดเกื้อหนุน
 ไม่ลืมบุญคุณท่านคิดกาลไกล
 เป็นการค้าวสุหวังครั้งยิ่งใหญ่
 ยืนต้นในไทยมันทุกวันนี้
 ให้สามารถโดดเด่นเป็นเศรษฐกิจ
 ชาวใต้มีงานหลักไว้พักพิง
 มองแล้วล้วนรุ่มรื่นชื่นใจยิ่ง
 ทุกทุกสิ่งจำจากอย่างยากเย็น
 ห่างบ้านป่าเพียงไหนยิ่งไผ่เห็น
 ป่าซิเมนต์ไหนทานเทียบบ้านไพร
 ถูกเขากัดไถ้อย่างเจ็บบ้ำงใหม่
 ชีวิตไว้แต่สละดอกกะยาง
 คนทุกวันมันคดหมดทุกอย่าง
 ต่างคนต่างโกงกินสิ้นยางอายุ
 มันโกงกินชาติจนป่นดิบหาย
 ล้วนเลวร้ายชั่วช้ากว่าสิ่งใด
 ยืนอยู่ข้างความดีมีอยู่ใกล้
 ถึงตายใช่ชั่วร้ายติดตายตาม^{๑๒}
 มีท่าไมเมื่อคนเขากันหยาม
 คนประนามเหยียบย่ำอยู่ท่าไม
 เล็กทำตัวกลัวเลวเล็กเหลวไหล
 อายยอมให้เขาซึ่งตายทั้งเป็น
 เหมือนฝังปลุกความดีมีคนเห็น
 แต่บ้ำงเพิกทางเอื้อเกื้อการุณย์

จากสวนยางห่างไกลใจพันผูก
 ดิตรสชาติชาตรสเหมือนหมดบุญ
 ก่อนกินบอ่ยหรือย^๓ล้ำเหนาะน้ำชูป^๔
 ดิบดองคู่บุญ^๕รู้ทั่วไป
 ชื่อลูกตอต่อติดชิดเป็นช่อ
 เป็นสะตอหนอศัพท์มากล้นกลาย
 คำเรียกขานพาลแปรไม่แท้เที่ยง
 ต้องไต่ถามความย้อนก่อนพลิกแปลง
 ใ้อัดต้นต้นตอที่ห่อถอย
 ต้นตอที่มีแต่ท้อแท้ใจ
 โลกทุกวันมันเพี้ยนเปลี่ยนลับสน
 คนชั่วข้าสารพันนั้นคนชม
 กตัญญูรับรู้คุณของเขา
 ลิ้มเลียหมดกฏของผองบาปบุญ
 ต้นตอทำกรรมชั่วตัวเหลวไหล
 หากหัวใจใฝ่ที่ความดีงาม
 ใ้อัดต้นคนเขามุ่งเอาฝึก
 จากป่าดงพงไพรใครชมปรอ
 ถึงเกิดโนไพรพทุกษ์อยู่ลึกล้น
 เคนซ่อนพุ่มชุ่มต้นอยู่พันตา
 เหมือนความดีมีไว้ใครยอมเห็น
 เป็นมณีที่ฉายแสงพรายพรรณ
 ออย่าเหยยหันพรรณไม่ว่าไร้ค่า
 คูอย่างตอพอยเห็นความเป็นไป
 คู่ต้นตอก็คะนึ่งถึงต้นเหรียญ
 จากโหม่งเหรียญ^๖เถียงไกองว่าโหม่งตอ^๗
 ความคล้ายคลึงจึงล่อต่อได้เถียง
 ที่เห็นพ้องต้องหมดตรงรสมัน
 ถึงวันเวียนเปลี่ยนวัยให้ผันผ่าน
 คิดความหลังครั้งใดใจรันทาด
 ใ้อัดต้นเหรียญเถียงใครแทนให้บ้าง
 ทุกเรียกสวนหวานหลังยังพันพัน
 รักแผ่นดิน ถิ่นตัวชั่วชีวิต
 ภาคภูมิใจในถิ่นโนดินแดน

นึกถึงลูกตอขึ้นกลั่นยังฉุน
 คนเคยคุ้นลิ้นลองต้องติดใจ
 กรอบกริบกรบหรือหลายน้ำลายไหล
 ผัดแกงใส่โตปลาคำมากมาย
 เสียงได้ตอติดตามบอกความหมาย
 ไยยกยักภาษาพาเปลี่ยนแปลง
 จากน้ำเสียงท้อถ้อสิ้นทุกแห่ง
 จึงจะแจ้งความหมายที่กลายไกล
 เหลือรื้อรอยหม่นหมองมีผ่องใส
 ตรงที่ให้เกลือกกลั้วมัวโสมม
 คนดีคนชากลับคอยทับถม
 ไยนิยมเสเพลเนอร์คุณ
 กลับโง่งางั้งตั้งสกุล
 โลกเจือจนคนชั่วตัวเลวทรา^๘
 อยู่ที่ใจชั่วชกไม่หักห้าม
 ต้องต่อตามความดีที่ต้นตอ
 ต่างเก็บหักขายค้ำมาเป็นช่อ
 จึงปลูกต่อกันขายได้ราคา
 ก็มีคนรู้จักตระหนกค่า
 กลายกลับมาซื้อหรือบือครัน
 ถึงซ่อนเร้นก็ไม่มีใครพยับ
 ทอแสงอันความวันงามจับใจ
 เป็นไม้ป่าขาดเขาเอาใจใส่
 คนเขาไม่อาจเมินกลับเย็นยอ
 เมื่อเด็กเคยอ่านเถียง "ใครมาขอ
 คอยหลอกล่อตอเหรียญถกเถียงกัน
 ว่าตอเหรียญเถียงล่อพ้อขำขัน
 ก้าขาบพันเมื่อคิดยังดิตรส
 จนไกลข้ามป่านใดไม่ลิ้มหมด
 ไซ้คนคิดได้ปลื้มลิ้มบ้านตัว
 ว่าเห็นห่างเพียงใดไซ้ใจชั่ว
 ไม่เมามัวหรือเหรียญช่วยเถียงแทน
 ยังคงคิดคอยหวังและหวังแทน
 คิดดูแคลนสักครั้งยังไม่เคย

ถัดจากเหรียญเงินต้นก้นคิดถึง
 หรอยลูกเนียงเพียงใดไม่ลืมเลย
 ลูกเนียงยังฝังจิตติดในรส
 เหนาะน้ำซุบอุบไว้ใครอย่าลืม
 ใ้อันเนียงเรียงรายอยู่ที่สวน
 ทั้งเนียงนก^๙ตกหล่นคนเก็บเอา
 อีกกอดันคนมาเรียกว่าก้อ
 แผลงเสียงเป็นเช่นอย่างกลางนิยมน
 ใ้อีกกลคนเราเฝ้าก้อรัก
 เคยก้อร่างสร้างมาสารพัด
 สงสารนักรักเลยเราเคยก้อ
 ก้อแล้วรื้อหรือใจให้อาวรณ์
 กรรมก่อนก้อหนอเราจนเศร้าหมอง
 จำขึ้นอย่างพรางไว้ไม่เห็นซ้ำ
 ไม่ถือโทษโกรธซึ่งถึงพาลว่า
 อยากรสมกรรมทำไว้ไว้กังวล
 ใ้อันก้อพ้อเพื่อจนก้อเขิน
 หนีทางเลี้ยวเคี้ยวคดจนหมดแนว
 มีทางสวนสวนทางกันอย่างนี้
 มีความหวังทั้งมวลล้วนเลื่อนกลาง
 นึกกอดันทนร่างอยู่ข้างเขา
 ถึงลำเค็ญเร็นร่างอย่างมิดชิด
 ท้อท่าไม่ใจเขลาคนเราเอ๋ย
 คงมีบ้างบางคนเขาสนใจ
 ใจจากก้อก็คำนึงถึงจำตะ^{๑๐}
 จำตะหนุน^{๑๑}รุ่นใหม่ให้ราคา
 รู้เรื่องราวก้วหน้าวิทยาศาสตร์
 ทั้งติดตาทาบถึงสิ่งสำคัญ
 พิชพันธุ้ไม้หลายอย่างต่างชนิด
 ผสมพันธุ้กันบ้างต่างเอียงยัก
 เกษตรกรรมนำหน้าไทยผาสูก
 ทั้งภาครัฐเอกชนสนใจใน
 ทุกด้านที่มีประโยชน์ยอมโทษหนัก
 รู้จักฤทธิ์พิษด้านสารเคมี
 รู้หลักการด้านต่างๆอย่างถูกต้อง

รสสองซึ่งใกล้เคียงกันเนียงเอ๋ย
 ใครชมเขยรชชาติไม่อาจลืม
 ทั้งหมาน^๙สดได้ลิ้มชิมแล้วปลื้ม
 ได้ดูดดื่มชื่นชูในหมู่เรา
 ขึ้นบนควนหลายต้นอยู่บนเขา
 มากมายเหล่าไม้ต้นล้วนคนชม
 แต่เรียกกว่าก้อก็เหมาะสม
 ลูกก้อกลมเกลี้ยงเกลาเหมือนเกาลัด
 จนอกหักกร้าวรอนด้วยอ่อนหัด
 รักที่ชื่อถือสัจย์ถูกตัดรอน
 ลูกวงหล่อให้รักเกินจักถอน
 ก้อรักซ้อนหลอกล่อมาก่อกรรม
 หมองแต่ต้องทนฝันว่าชื่นฉ่ำ
 ซ้ำกลืนกล้ำกลบไว้แอบใจตน^{๑๐}
 ก้อกรรมามีดมืดปิดเหตุผล
 ไม่อาจทนทรมานชมชานแล้ว
 ทนทางเดินสู่ประสงค์จึงแน่ว
 มีโคมแก้วส่องกลมลูกทนทาง
 จึงไม่มีที่รักแต่สักอย่าง
 ยังยืนร่างกอบกู้สุชีวิตร
 คนเก็บเอาลูกก้อเพราะพอจิต
 เป็นที่คิดหมายปองของใครใคร
 ใครละเลยอย่าหมองจงปล่อยใส
 เพียงเราไม่ทำตัวให้ชั่วช้า
 จำใจผละรสหวานนานหนักหนา
 รสดีกว่ารสเดิมเขาเสริมพันธุ้
 ที่สามารถคิดค้นจนแพกผัน
 จนทุกวันพันธุ้ขยายหลากหลายนัก
 บ้างเพาะติดตาต่อทั้งต่อฝัก
 บ้างรักทั้งด้านงานวิจัย
 เพียงให้ทุกหมู่เหล่าเอาใจใส่
 วิชาการสมัยใหม่นั้นให้ดี
 ต้องรู้หลัก ใครครวญจนถ้วนถี่
 จะผลาญชีวิคนปนแมลง
 ควรใคร่ครองทุกทางกระจ่างแจ้ง

ชื่อว่ายาม่าชีวิตพิชร้ายแรง
 ทุกวันนี้ชีวิตถูกปลิดทิ้ง
 หากประมาทอาจวายลมหายใจ
 ไ้อ้จ้จะจจะจ้เพื่อย้าคิด
 ไม่จ้จะจจะจ้ที่ส้าคัญ
 จ้จะจจะจ้จ้จ้จ้ค้เขลา
 อยากลิมล้บกลับจ้จ้ค้ทำนอง
 จ้จะจจะจ้เบียดร้งอยู่ข้งสวน
 ลิมเสียบ้งหมางหม่นทนระก้า
 เพียงเก็บข้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 ชีวิตเรจ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้

จากจ้จะจจะจ้จ้จ้จ้จ้จ้
 ปลุกระแงะ๑๕ กาลิชา๑๖ มาแต่เพรง
 ริมฝ้งสองของทางสล้งสวน
 จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 หน้าล้งสาดตลัดต้งมาว้งขย
 ล้งสาดข้ล้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 เคยช้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 ผลไม้หลายหลกข้งมกมมี
 ไม่เคยค้ค้ค้ค้ค้ค้ค้ค้ค้
 สงสารตัวก้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 ล้งส้งทรณ์ก้จ้จ้จ้จ้จ้
 อนาคตถ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 อย้าให้ทนหม่นหมางล้งสค้จ้
 อย้าเป็นล้งหมางหมองครจ้จ้จ้

ผลไม้หนึ่งฝ้งจ้จ้จ้จ้จ้
 รสหวานจ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 เป็นไม้ผลล้นค้จ้จ้จ้จ้
 ถิ่นช้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 ก้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 ไม่มีขยข้งล้งสาดสะอาดมมี
 ไ้อ้ล้งจ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 ล้งส้ก้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 ล้งอะไรไม่ว้อย้าล้งข้
 อบายมุขทุกชนิดอย่าค้ค้ล้ง

ควระแวงค้ค้จ้จ้จ้จ้
 ก็เพระล้งพัฒน์มาที่ใหม่
 เพระเรจ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 จะจ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 อยากจ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 ยืนต้นชวณล้งข้จ้จ้จ้
 ที่หนาวเหน็บจ้จ้จ้จ้
 เป็นเยียงข้งข้งจ้จ้จ้
 โทษที่จ้จ้จ้จ้จ้จ้

แดนนราธิวาสลุดต้งเต้ง
 ปลุกกันเก้งก้จ้จ้จ้จ้
 แลแล้วล้งล้งล้งล้งล้ง
 ออกอ้อยอ้อยล้งจ้จ้จ้
 เห็นเรียงรายเป็นก้งล้ง
 ให้ล้งล้งล้งล้งล้ง
 รสข้งจ้จ้จ้จ้จ้
 ตลอดปีสมแคว้นดินแดนทอง
 ไม่เห็นล้งล้งล้งล้งล้ง
 ที่เรียงร้งจ้จ้จ้จ้
 จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 คงอยู่ข้งข้งจ้จ้จ้
 แม้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 เป็นล้งล้งล้งล้งล้ง

คิดจ้จ้จ้จ้จ้จ้
 ใครล้งล้งล้งล้งล้ง
 มีรสขยข้งจ้จ้จ้
 ต้นข้งม้๑๕๔ใครใครเขาเล้าล้
 จ้จ้จ้จ้จ้จ้จ้
 ต่างขยข้งข้งข้ง
 ย้งปรากฎควมดีมกมค้
 ต้งข้จ้จ้จ้จ้จ้
 ล้งล้งล้งล้งล้งล้ง
 ข้จ้จ้จ้จ้จ้จ้

ไม่อาจหลีกเลี่ยงตัวจากชั่วช้า
 ประพฤติดีที่ต้องถูกคลองธรรม
 ไอลองกองลงวันที่เห็นชั่ว
 ลองประพฤติยึดธรรมนำชีวิ
 ชีวิตนี้มีจิตคิดสร้างสรรค์
 ไม่ชอบชั่วกลัวกรรมผิดทำนอง
 ให้เขาถือชื่อกองลงกองเอ๋ย
 อย่าลืมหอมมองม่วงกล้วยน้ำตา
 นึกลองกองต้องจิตคิดไผ่ฝืน
 มิไม่อื่นตื่นขุมทุกกลุ่มชน
 คนรู้จักรักที่รสมิชื่อ
 เริ่มรู้รสจดจำดีมีค่าใจ
 เป็นไม้ต้นผลขี้ดติดทั่วต้น
 พวงผลห้อยย้อยยื่นสู่พื้นดิน
 เขาปลุกไว้ได้เขาเหล่าไม้อื่น
 กว่าต้นน้อยค่อยเติบโตมีกาย
 บ้างผลกลมกลมรีบ้างมีจัก
 ลูกคาตันคนนิยมไม่บ่มกัน
 เก็บบ่มรสหมดหวานพลจืดขี้ด
 แต่คนเราเขาชอบบ่มขี้ดใจ
 ลองกองดีมีชื่อคือที่สวน
 สมเด็จพระเทพฯ สูดากุมารี
 ทรงปลุกลองกองไว้ให้ระลึก
 เกือบสกปกเกิดด้วยเมตตา
 พระเมตตาปราณีเป็นที่ตั้ง
 เหมือนบุญอุปถัมภ์คอยค้ำจุน
 เป็นมิ่งขวัญบรรดาประชาชน
 เป็นหยาดฝนหล่นพรำมาฉ่ำเย็น

 เห็นลองกองมองลูกดูคล้าย
 ปลายผลนั้นสั้นแจกดูแปลกตา
 มีเม็ดมากหากให้คนได้เพาะ
 ลางสาดลองกองยืนต้นขึ้นวัย
 ไม่ยอมปลุกลูกอยู่ในสวน
 โอ้คิดเห็นเอ็นดูลูกครัน
 รสก็ไร้ใครชมเปรี้ยวอมหวาน
 เป็นเพียงตอพอให้ใครพักพิง

ขึ้นคบค้าเหมือนลองของอาถรรพณ์
 ดีเท่านั้นขัดเกล้าให้เราดี
 ลองทำตัวให้รักในศักดิ์ศรี
 ลองอย่างนี้ดีกว่าน่าจะลอง^{๑๙}
 ทุกสิ่งอันเลือกที่ไม่มีหมอง
 ไม่ควรต้องทำตัวให้ชั่วช้า
 อย่าละเลยสัมพันธ์เหมือนไร้ค่า
 ลองตั้งหน้าทำให้ครองใจคน
 ไอนับวันห่างไกลจำใจหม่น
 ยิ่งนึกต้นลองกองแม้ต้องไกล
 จงเลี้ยงลูกทั่วถิ่นดินแดนใต้
 ไม่มีใครบ่นเมื่อเมื่อได้กิน
 ชูชื่อผลเหลืองนวลชวนถวิล
 เป็นภาพศิลปะเกินสรรคาบบรรยาย
 ให้ร่มรื่นบังคราอากาศดีฉาย
 แผ่ขยายปนแซมอ้อมแกมพันธุ์
 สามชนิดติดชุกให้เลือกสรร
 บ่มรสอันหวานสนิทจะผิดไป
 เมื่อรสจืดจะดีได้ที่ไหน
 เพื่อช่วยให้ฝึกฝนเป็นคนดี
 ถ้านั้นอ้วนบ้านปราง^{๒๐} สร้างศักดิ์ศรี
 เสด็จยังสวนนี้ทุกปีมา
 ทุกครั้งนึกชื่นขวัญใจพรรณนา
 บ่วงประชาชนชาวสวนควรวญคิดคุณ
 ก่อความหวังโอบเอื้อทรงเกื้อหนุน
 เย็นด้วยบุญบารมีที่บำเพ็ญ
 พระทัยมาดสร้างสุขดับทุกข์เข็ญ
 ปลูกแล้วด้วยเดชพระเมตตา

 ลูกละม้ายแต่ลูกดูใหญ่กว่า
 ผลหยาบหนากว่าลองกองไม่ต้องใจ
 ด้วยมันเหมะจะเป็นตอพลออาศัย
 แต่ผู้ใดไม่นิยมขึ้นชมกัน
 ต่างก็ล้วนรังเกียจคิดเดียดฉันท์
 เพราะเม็ดมันมากมายเสียตายจริง
 ไทน์เปรียบปานลองกองต้องใจยิ่ง
 ถูกทอดทิ้งตามเขาสำเนาไพร

อย่างน้อยใจไม่เอ๋ยเขาเลยละ
 เพื่อผู้อื่นยื่นยงดำรงไป
 เหมือนคนที่มีคุณเกื้อหนุนเขา
 เมื่อโลกล้าหน้าใจใฝ่เอ็นดู
 อย่าหลงโทษโกรธใครเขาไม่รัก
 ทุกวันนี้มีล้นแต่คนคิด
 ถ้าตาลองมองโลกว่าโศกหาย
 ถ้ามองว่าฟ้าคล้าดำมืดมืด
 ลุกเอ๋ยเคยหมางหม่นบ้างไหม
 ไม่หอมหวานปานไม้อื่นใดปาง
 ยังมีบ้างทางที่มีประโยชน์
 ไม่มียาม่าชีวิตปลิดสังเวช
 คนคิดแต่แค่เขลาเอาแต่ได้
 ผลไม่ใช่ยาคร่ำชีวิต
 ชื่อว่ายาม่าแมลงผึ้งแฝงโทษ
 ต้องศึกษาหาวิธีที่ดีเอา

นึกไม้หนึ่งซึ่งงามนามไพเราะ
 ใ้อ齡แซแลไหนขึ้นใจครัน
 เนื้อในขาวราวกลีบดอกไม้ขาว
 มาเห็นห่างร้างให้ใจรันทด
 ลูก齡แซและม้ายคล้ายกระท้อน
 รสเหมือนอย่างละไมไม่มีดีคำ
 พวงผลห้อยย้อยระย้าดูน่ารัก
 มีผลไม้ได้ลิ้มชิมทุกปี
 ดินแดนใต้ไม้ผลข้างลำนหลาม
 ด้วยประจักษ์รักรสหมดดวงแด
 ถึงเป็นไม้ในป่ามีค่าน้อย
 จึงเป็นไม้ให้ผลคนคุ้นเคย
 เปรียบ齡แซแซไซใสสว่าง
 เป็นแสงเพ็ญเด่นพรางกลางดวงใจ
 เมื่อคราวหม่นทนมขำระกำจิต
 ขึ้นดวงแดแซไซในคืนเพ็ญ
 เป็นแซไซในชีวิตสักนิดนะ
 ขึ้นแล้วอย่าพาให้ใจระทม

แท้เจ้านะเกื้อหนุนคุณยิ่งใหญ่
 เจริญวัยจากเจ้าเฝ้าอุ้มชู
 ควรที่เราเกิดไว้ไม่ลบหลู่
 ย่อมมาอยู่ทุกวันไม่รันทด
 ว่าโลกมักผลัดใส่ใครใครหมด
 ทวยศชั่วช้าอย่าเพ้อคิด
 โศกก็คลายความขึ้นเป็นขึ้นจิต
 สุขคิดผิดว่าเศร้าก็เหงาทรวง
 อย่างน้อยใจเลยเรายังเฝ้าหวง
 ใครจากจ้วงข้างเขาอย่าเศร้าเลย
 ตรงไว้โทษแฝงอยู่ลุกเอ๋ย
 นำขมเขยธรรมชาติปราศจากพิษ
 ก่อโทษให้ทุกครั้งเพราะพลังผิด
 คนเคยคิดบ้างไหมเลิกใจเบา
 ระวังไว้ใช้โปรดอย่าโหดเขลา
 จึงปิดเป่าห่างโหดไว้โทษทัณฑ์
 รสก็เหมาะล้ำเลิศชื่อเจ็ดฉันท
 ชื่อไม้พุ่มเหมือนยาให้จรัส
 ขึ้นเมื่อคราวลิ้มลองต้องใจหมด
 โศกกำสรดคิดไปใจขอกขำ
 คิดเมื่อตอนได้ลิ้มชิมขึ้นจำ
 เปลือกหนาทำแยมได้คงขายดี
 คนรู้จักชอบใจไปทุกที่
 จึงทวิใจหมางห่างตาแล
 ยิ่งไถ่ถามไม้ผลต้น齡แซ
 รสไม้แพ้ผลไม้อื่นใดเลย
 ความอร่อยรสมีเกินที่เอ๋ย
 ต่างขมเขย齡แซไม้แพ้ใคร
 แจ่มกระจ่างดวงแดด้วยแซไซ
 ปลอดภัยให้ชีพขึ้นระรินเย็น
 เหมือนมีมิตรรลอบทุกข์ที่ขุกเขิญ
 ขุบชีพเช่นเพ็ญแซผลตรม
 อย่าเลยละให้หวานพาลขึ้นขม
 ทรวงที่ถ่มทุกข์ทับนันทวิ

ไอ้แดนใต้ได้จำจากน้ำฝน
แผ่นดินรินขึ้นมาชั่วตาปี
อยู่ในเขตเกษตรกรรมนำชีวิต
คุณแผ่นดินถิ่นอยู่อย่าดูแลน
ขอเพียงแต่อย่าหมายทำลายป่า
ล้างทรัพย์สิ้นสิ้นเชื้อเหลือแต่ตอ
เมื่อน้ำป่าป่าไหลละไรร้าง
จุดกระชากชีวิตให้ปลิดตาย
ชีวิตอันรินทนต์เห็นหมดแล้ว
ที่ละท่อน^{๒๑}สูญยิ่งทุกสิ่งอัน
คนโง่ชั่วตัวข้าพวงฆ่าไม้
สร้างบาปกรรมทำได้มันไม่คิด
พวกจ้อจลคนเขลาเจ้าหน้าที
ป่าเขาผลาญล้านโล้นเพราะโค่นไม้
ข้างชั่วช้านาอนาลเสียชาติเกิด
ไอ้คนชั่วทั่วแห่งเขาแข่งชัก
ต้องปกปักรักษาหวงป่าไม้
ร้อนไม้แห้งแล้งสิ้นดินชุ่มน้ำ
ผิดที่พลังตั้งไว้ให้แง่คิด
เป็นป่าร้างทางใต้ได้รำคิน

มีพืชผลน่ากินทุกถิ่นที่
จึงมากมีอาสินทั่วดินแดน
ผลผลิตจุนเจือเราเหลือแสน
ไม่ยากแค้นเพียงขยันเท่านั้นพอ
เหมือนเช่นผาษาชาติอนาถหนอ
ชีวิตก็ถูกทัณฑ์อันตราย
น้ำประดังหลากล้นคนฉิบหาย
เพราะทำลายล้างป่าพาสู่สูญพันธุ์
จึงเป็นแนวณะย้าจดจำมัน
ถูกโทษทัณฑ์เช่นเข้าเอาชีวิต
มีมีใจคิดคร้ามต่อความผิด
มีแต่ฤทธิ์โลกล้นคนจัญไร
เหมือนมือมีมากเลวล้วนเหลวไหล
มันทำได้ชั่วชาติอุบาทว์นัก
จำไว้เถิดถูกสาบคนบาปหนัก
เกิดใหม่สักสิบชาติไม่ขาดกรรม
อย่ายอมให้สายเกินเดินถลา
แผ่เงาจำเริญขลุ้มปกคลุมดิน
อย่ายอมผิดซ้ำสองต้องถวิล
ล้างอาสินหลายหลากมากราคา

(ต่อฉบับหน้า)

เชิงอรรถ

๑ พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง)	๙ ลูกเนียงชนิดหนึ่งเป็นเม็ดกลมเรียงซ้อนกันเป็นฝักเล็ก ๆ
สมุทรศาสตร์นิพนธ์ มณฑลภูเก็ต อดีตเจ้าเมืองตรัง	๑๐ กลบทัวพันหลัก
๒ กลบทเสื่อซ้อนเส้น	๑๑ จำปาตะ
๓ อร่อย	๑๒ จำปาตะขมน เป็นจำปาตะที่ผสมพันธุ์กับขมน
๔ เหนาะคือจิ้ม ส่วนน้ำขุ่นคือน้ำพริก	๑๓-๑๔ กลบทพวงแก้วคู่ดิน
๕ อาหารที่หมักจากปลาตัวเล็ก ๆ ทำนองเดียวกับปลาร้าของอีสาน	๑๕-๑๗ อำเภอรณัง ตำบลกาลิซา หมู่บ้านฮิปโป อยู่ในจังหวัดนราธิวาส
๖ กลบทสิงโตเล่นหาง	๑๘ ชื่ออำเภอ อยู่ในจังหวัดนราธิวาส
๗ เรียกช่อดอกของเหรียญและดอ (สะตอ) ก่อนเป็นฝักว่า โหม่ง	๑๙ กลบทพวงแก้วคู่ดิน
๘ เรียกลูกเนียงกับลูกเหรียญที่เพาะว่า เนียงหมาน เหรียญหมาน	๒๐ ชื่ออดีตกำนัน หมู่บ้านปราง ตำบลลำพูน อำเภอเมืองนราธิวาส
	๒๑ ชื่อตำบล อยู่ในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช